

“Korona aikana moni asia muuttui: tuli etäkoulu, uimahallit yms suljettiin kaikki oli vain kotona ja varmaan hyvä niin.”

**Viides- ja kuudesluokkalaisten oppilaiden kokemuksia
koronapandemiasta**

Inka Leinonen & Maria Manninen

Kasvatustieteen kandidaatintutkielma

Kevätlukukausi 2021

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Leinonen, Inka & Manninen, Maria. 2021. Viides- ja kuudesluokkalaisten oppilaiden kokemuksia koronapandemiasta. Kasvatustieteen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. 31 sivua.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia viides- ja kuudesluokkalaisilla lapsilla on koronapandemiasta. Lisäksi tutkimuksessa kuvataan koronapandemian herättämiä tunteita. Tutkimuksessa keskitytään koronapandemian aiheuttamaan maailmanlaajuiseen kriisitilanteeseen, ja erityisesti kriisin ulottuvuuksiin lapsien elämässä, niin kodin kuin koulun kontekstissa.

Tutkimuksessa on käytetty laadullista tutkimusotetta. Tutkimuksen aineisto kerättiin syksyllä 2020, ja aineisto koostui 36 viides- ja kuudesluokkalaisten oppilaan kirjoitelmasta. Kirjoitelma oli vapaamuotoinen vastaus tehtävänantoon ”Koronapandemia minun elämässäni”. Aineisto analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin keinoin.

Viides- ja kuudesluokkalaisten lasten kokemukset koronapandemiasta olivat jaoteltavissa positiivisiin, negatiivisiin ja neutraaleihin kokemuksiin. Kokemukset koronapandemiasta olivat pääasiallisesti negatiivisia, mutta kokemuksista löytyi myös positiivisia ja neutraaleja mainintoja. Kokemuksista oli löydetävissä myös neljä eri teemaa, joihin koronapandemiakokemuksia liitettiin. Nämä neljä teemaa olivat etäkoulu, koulun muuttuneet käytänteet, koronan vastaiset toimet Suomessa ja harrastukset.

Tulosten mukaan koronapandemiaan liitettiin hyvin usein jokin tunne. Kirjoitelmissa usein esiintyneitä tunteita olivat: kivaa, tylsää ja ärsyttävää. Tunteet, joita koronapandemiaan liitettiin, olivat enemmän negatiivisia kuin positiivisia tai neutraaleja. Neutraaleja tunneainintoja oli huomattavasti paljon vähemmän.

Hakusanat: koronapandemia, kriisi, koulu, alakoulu, kokemukset

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
1 JOHDANTO	4
2 KORONAPANDEMIA KRIISINÄ	5
2.1 Koronakriisi ja sen ulottuvuudet.....	5
2.2 Kriisi lasten elämässä	7
2.3 Koronakriisi suomalaisen koulun kontekstissa.....	9
TUTKIMUKSEN KYSYMYS JA TARKOITUS	11
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	12
3.1 Lähestymistapa	12
3.2 Tutkimukseen osallistujat.....	13
3.3 Aineiston keruu.....	14
3.4 Aineiston analyysi	15
3.5 Eettiset ratkaisut.....	16
4 TULOKSET	18
4.1 Positiiviset kokemukset koronapandemiasta	18
4.2 Negatiiviset kokemukset koronapandemiasta	22
4.3 Neutraalit kokemukset.....	26
5 POHDINTA	29
5.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	29
5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja yleistettävyys	31
5.3 Jatkotutkimushaasteet.....	32
LÄHTEET	34
LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Koronavirus aiheutti maailmanlaajuisen kriisin alkuvuodesta 2020. Kriisi aiheutui koronaviruksen laajasta leviämisestä, ja World Health Organization julistikin koronaviruksen pandemiaksi maaliskuussa 2020 (WHO, 2020). Koronakriisi muutti ja horjutti kaikkea, mihin ihmiset olivat tottuneet. Kriisin aikana on yleistä, että kaikki tavalliset asiat, jotka ovat osa ihmisten elämää, eivät olekaan enää itsestään selviä (Meiner & Veel 2012.) Koronakriisi ei ole tästä poikkeus.

Koronavirus alkoi levitä myös Suomessa alkuvuodesta 2020, mikä toi muutoksia Suomen oloihin. Suomen hallitus linjasi useita eri rajoitteita taudin hillitsemiseksi. Suomessa pystyttiin muun muassa rajoittamaan ihmisten toimintaa, liikkumista ja sosiaalista kanssakäymistä niin työpaikoilla kuin myös ihmisten yksityiselämässä (Valtioneuvosto, 2020). Rajoitustoimilla pyrittiin estämään niiden viruksen hallitsematon tarttuminen ja niin ollen myös sen leviäminen (Calleja & Kaila 2020, 29).

Rajoitustoimet vaikuttivat erityisesti myös lasten elämään, niin kodin kuin koulunkin kontekstissa. Yksi merkittävä tapahtuma oli lasten ja nuorten siirtyminen etäopetukseen, mikä on vaikuttanut huomattavasti oppilaiden koulunkäyntiin. Koronakriisi onkin aiheuttanut maailmanlaajuisesti haasteita ja ongelmia opetukseen, ja sen arvellaan vaikuttaneen ainakin 1,5 miljoonaan oppijaan koko maailman ympäri. (Posaz, Letzel & Schneider, 2021).

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on saada tietoa viidennen ja kuudennen luokan oppilaiden koronapandemia kokemuksista. Kokemukset voivat liittyä monitahoisesti oppilaiden eri elämän osa-alueisiin, kuten koulun tai kodin oloihin. Koronaviruksen aiheuttama kriisitilanne on tässä vaiheessa melko tuore ilmiö, eikä aikaisempia tutkimuksia kasvatustieteen alalta ole juurikaan vielä saatavilla. Tämän tutkimuksen tulosten avulla kasvatusalan ammattilaiset voivat lisätä ymmärrystään siitä, millaisia kokemuksia maailmanlaajuinen kriisi voi saada aikaan oppilaiden keskuudessa.

2 KORONAPANDEMIA KRIISINÄ

2.1 Koronakriisi ja sen ulottuvuudet

Koronavirus aiheutti ihmisille uudenlaisten kriisitilanteen, jollaista ei ole koskaan ennen koettu. Kriisiksi luetaan yksinkertaisesti yllättävä tapahtuma, jolla voi olla jopa traumaattisia vaikutuksia. Kriiseillä on yleensä pitkäaikaisia vaikutuksia niin yksilö- kuin yhteiskuntatasolla. Kriisi voi siis olla henkilökohtainen tapahtuma tai se voi yhdistää jopa useita eri ihmisryhmiä. (Damiani 2011, 3–4.) Koronavirus voidaankin nähdä kriisinä, sillä se on vaikuttanut maailmanlaajuisesti jokaisen ihmisen elämään ja yhteiskuntaan, jossa me elämme (Panneer ym. 2021).

Koronavirus luetaan tartuntataudiksi, joka tarttuu hyönteisestä tai eläimestä ihmiseen. Tartuntataudit voivat levitä maailmanlaajuisiksi tai ne voivat rajoittua vain tietyille maapallon alueelle. Kuitenkin kansainvälisen matkustuksen yleistymisen, markkinoiden globalisoitumisen ja ihmisten levittäytyminen eläinten luonnollisiin elinympäristöihin aiheuttaa kasvua tartuntatautien levinneisyydessä ja määrässä. Tämä kyseinen koronavirus pääsi leviämään matkustamisen kautta, sillä viruksen synnyinpaikasta Wuhanista kerkesi matkustaa noin viisi miljoonaa ihmistä ympäri maailmaa juuri ennen matkustuskieltojen asettamista. (Calleja & Kaila 2020, 15–16, 82.)

Laajan leviämisen takia koronaviruksesta käytetään myös nimitystä koronapandemia (Fimea 2021). Pandemiat ovat olleet näin ollen myös globaaleja kriisejä. Pandemia ei ilmiönä ole ihmisille uusi, sillä pandemioita on esiintynyt aika ajoin kautta historian isorokosta aina HIV-infektioon (human immunodeficiency disease) asti (Oldstone 2010, 4). Ensimmäinen 2000-luvulla esiintynyt pandemia oli vuonna 2002 iskenyt SARS (sudden acute respiratory syndrome), joka onneksi jäi pieneksi pandemiaksi tehokkaan rokotusohjelman onnistuttua (Calleja & Kaila 2020; Stöhr 2014.) Vuosituhannen loppupuolella toinen virus taudin aiheuttama pandemia, MERS, levisi maailmalla (Calleja & Kaila 2020.) SARS ja MERS kuuluvat rakenteensa vuoksi koronaviruksien perheeseen, josta COVID-

19-tautia aiheuttava SARS-CoV-2 -virus on uusi löydetty jäsen. (ks. Calleja & Kaila; Oldstone 2010, 227.)

Koronavirus on ongelmallinen siksi, että se on uusi koronaviruksen muoto. Ihmisen vastustuskyky ei suojaa tuntemattomalta, ennen kohtaamattomalta virukselta, eikä rokotteita ole heti saatavilla leviämisen alkuvaiheessa. Koska mikään ei suojaa ihmistä virukselta, se leviää ihmisten välillä nopeasti. Koronavirus on tyypiltään zoonoottinen eli eläimestä ihmiseen tarttuva. Koronavirus on myöskin äärimmäisen tarttuva ihmisestä toiseen, sillä se tarttuu esimerkiksi hengitysil-
masta sekä pinnoilta, joihin useampi ihminen on ollut kosketuksissa. Näin ollen yksi ihminen voi sairastuttaa kymmeniä muita. Virus voi myös muuttua ja sitä kautta edistää leviämistään entistä nopeammin. (Calleja & Kaila 2020, 16, 22.) Tästä syystä koronapandemia voidaan nähdä kansakuntaa uhkaavana kriisinä.

Koronakriisistä on löydettävissä useita ulottuvuuksia, joiden kautta sitä voidaan tarkastella. Muun muassa Carsten & Veel (2012), Panneer ym. (2021) ja Oldani (2020) määrittelevät tutkimuksissaan kriisin ulottuvuudet fyysisiin, sosiaalisiin, taloudellisiin sekä tilallisiin (eng. spatial) osa-alueisiin. Koronakriisin fyysiset ulottuvuudet liittyvät itse virustartuntaan. Koronaviruksen oireina voi olla henkeä uhkaavia hengitystieinfektion oireita. Sosiaalinen ulottuvuus tarkoittaa mittavia rajoituksia, joilla ihmisten keskeisiä kontakteja pyritään vähentämään. Taloudellinen ulottuvuus keskittyy koronapandemian näkyvyyteen elinkeinoelämässä ja maailmanlaajuisilla markkinoilla. Tilallisella kriisin osa-alueella Panneer ym. (2021) tarkoittavat erityisesti karanteenia ja eristäytymistä muista koteihin. Tässä tutkimuksessa keskitymme erityisesti koronakriisin tilallisiin ja sosiaalisiin ulottuvuuksiin.

Koronakriisi puhkesi Suomessa alkuvuodesta 2020, jonka jälkeen hallituksen päätöksellä otettiin käyttöön valmiuslaki (Valtiovarainministeriö 2020). Sen jälkeen Suomessa siirryttiin poikkeusoloihin. Poikkeusolot otetaan käyttöön silloin, kun kansakuntaa uhkaa jokin vakava kriisi kuten sota tai pandemia (Valmiuslaki 1552/2011, 3§). Poikkeusolot mahdollistavat esimerkiksi laajoja rajoitustoimia pandemian hillitsemiseksi.

Pandemia näkyy yksittäisten ihmisten elämässä rajoituksina. Koronarajoitukset koskivat yleisesti ihmisten liikkumista alueellisesti sekä julkisilla paikoilla oleilua. Tarpeetonta matkailua suositeltiin vältettäväksi, mukaan lukien työmatkustaminen. Ihmisten keskinäistä kokoontumista rajoitettiin niin, että julkisilla paikoilla tuli olla mahdollista pitää vähintään yhden metrin turvaetäisyys toisiin ihmisiin. Lisäksi aikuisten harrastustoiminta keskeytettiin kokonaan. Alle 12-vuotiaiden lasten harrastustoimintaa on pyritty ylläpitämään niin kauan kuin toiminta on mahdollista järjestää turvallisesti (Valtioneuvosto 2021.) Ihmisille annettiin lisäksi suositus kasvomaskien käytöstä sekä etätyöskentelystä työikäisille ihmisille, jotka eivät työskennelleet Suomen valtion toiminnan kannalta oleellisilla aloilla (Tiirinki ym. 2020; Valtioneuvosto 2021.)

Suomessa epidemiatilanne on jaoteltu kolmeen eri vaiheeseen sen mukaan, mikä on viruksen esiintyvyys väestössä sekä sen leviämisenopeudesta. Välillä rajoituksia on pystytty lieventämään koronapandemian ollessa niin kutsutussa perusvaiheessa, jolloin koronavirus ei ole levinnyt ihmisten keskuudessa eikä sen ilmaantuvuus ollut silloin ollut suuri (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.) Tällainen tilanne oli vuoden 2020 kesällä, jolloin rajoituksia ja suosituksia lievennettiin. Esimerkiksi ihmiset saivat kokoontua ravintoloihin ja matkustella vapaammin Suomen sisällä. Ulkomaille ei kuitenkaan suositeltu silloinkaan matkustamista.

2.2 Kriisi lasten elämässä

Lapset kokevat kriisejä samalla tavoin kuin aikuisetkin. Nykypäivän kriisit sekä muut traumaattiset tapahtumat tulevat helposti lasten tietoon median kautta eikä lapsia voi näin ollen suojella kriiseiltä. On erittäin todennäköistä, että lapsi kokee elämänsä aikana useitakin kriisejä. Tällöin on erityisen tärkeää, että hänen elämässään olevat aikuiset pystyvät tunnistamaan lapsen oireilun sekä tukemaan kriisistä kärsivää lasta. Lapsiin sovelletaan kriisien tunnistamisessa samoja teorioita kuin aikuisiinkin. Tämä on osaltaan haaste lasten kanssa työskenteleville aikuisille, sillä lapset voivat tarvita hyvinkin erilaisia tuen muotoja kriisistä selviytymiseen kuin aikuiset. Turvallinen kotiympäristö, hyvät kaverisuhteet

sekä luotettavat aikuiset ovat avainasemassa kriisistä selviytymiselle. (Pojjula 2016.) Erityisesti koronakriisin aikana perheiden ja opettajien tuki on ollut erityisen tärkeässä asemassa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta (mm. Andrew 2020; Ahtiainen 2021.)

Koronakriisi on mullistanut lasten tavanomaista elämää hyvin paljon. Peruskouluikäiset lapset viettävät arviolta noin 30 tuntia viikossa koulussa, joten pelkästään etäopetukseen siirtyminen on ollut jo yksi valtava muutos lasten elämässä (Andrew ym. 2020). Lasten arki onkin muuttunut radikaalisti verrattuna aikaan ennen koronaa. Juuri arkirutiinien muuttuminen tekee koronapandemiasta haastavan kriisin lapsille. Lapsille rutiinit tuovat tietynlaista turvan tunnetta, kun omaa päivää ja tulevaa on helpompi ennustaa. (Pojjula 2016.) Kotiympäristössä ei välttämättä noudateta tiettyä päiväjärjestystä ja lapsen elämä saattaa silloin tuntua kaoottiselta.

Arjen muuttuminen aiheuttaa haasteita myös lasten kehittymiseen. Kehittymisen kannalta oleellista on esimerkiksi vuorovaikutuksen harjoittelu ja sen oppiminen. Vuorovaikutusta opitaankin nimenomaan ihmisten välisissä kohtaamisissa, ja oppimista tapahtuu jo varsin aikaisessa vaiheessa. Vuorovaikutus ja yhteyden kokeminen toisten ihmisten kanssa tuo myös varmuutta lapsen sosiaaliseen elämään. (Andrew ym. 2020.) Koronakriisi on tuonut lapsille myös muitakin riskitekijöitä kuin pelkästään ensiarvoisen tärkeän vuorovaikutuksen puuttumisen. Esimerkiksi pandemian aikana syrjäytyneillä lapsilla on suurempi riski saada traumaperäinen stressihäiriö tai se voi aiheuttaa jopa kiintymisen ongelmia. Myös ylipäättään surulla voi olla pitkävaikutteisia seurauksia lapsen elämään. (Pascal, Bertram, Cullinane & Holt-White 2020.)

Aikuisen rooli on hyvin merkittävä, kun lapsi kohtaa kriisin. Kriisitilanne tulee käsitellä lapsen kanssa, koska lapsi ei välttämättä osaa käsitellä yksin uutta tilannetta. Aikuisen kanssa jaetut kokemukset kriisistä voivat helpottaa kriisin kohtaamista sekä sen syiden ymmärtämistä. Lapselle on myös kerrottava, että kriisillä on alku, keskikohta ja loppu eikä siten ollen kriisi kestä ikuisesti. Aikuisen on myös luotava lapselle turvallinen keskusteluympäristö erityisesti kriisin aikana ja käsitellä mahdollisia haastavia tunteita yhdessä. (Pojjula 2016.)

2.3 Koronakriisi suomalaisen koulun kontekstissa

Keväällä 2020 Opetus- ja kulttuuriministeriö (myöhemmin viitataan OKM) sekä Terveys- ja hyvinvoinnin laitos julkaisivat erillisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjille tiedotteen, jossa oli määritelty muun muassa opetukseen osallistumiseen koskevia tekijöitä koronapandemian aikana. OKM:n tiedotteen (2020) mukaan poikkeusolojen seurauksena kaikkien koulujen ja muun vapaan sivistystyön oppitunnit siirtyivät pidettäväksi kotona. Näin ollen koulut olivat uuden edessä, sillä koskaan aikaisemmin esimerkiksi etäopetusta ei ollut tarvittu. Koronakriisin tuomat muutokset ovat vaikuttaneet niin oppilaisiin, oppilaiden perheisiin kuin myös opettajiin.

Koronapandemian aikana järjestetty opetus on vaatinut koulutuksen järjestäjiltä sekä opettajilta paljon mukautumista. Helsingin yliopiston yhdessä Tampereen yliopiston kanssa toteutetun hankkeen ensituloksissa (2020) luonnehditaan etäopetusta koko Suomen koulutusjärjestelmää koskevaksi ”etäopetuskokeiluksi”. Koulut siirtyivät etäopetukseen parin päivän varoitusajalla kykenemättä valmistautumaan tilanteeseen juuri ollenkaan. Lähiopetus järjestettiin kuitenkin sellaisille 1–3 vuosiluokkien oppilaille, joiden vanhemmat toimivat yhteiskunnan kannalta kriittisillä aloilla. Lisäksi lähiopetus pyrittiin järjestämään erityisen tuen päätöksen saaneille oppilaille, joiden hoitoa vanhemmat eivät voineet järjestää kotona (OKM tiedote 140/2020).

Laitteilla on ollut suuri merkitys etäopetuksen aikana, sillä etäopetus ei olisi ollut mahdollista ilman teknologiaa. (mm. Ahtiainen ym. 2020, 1; Thevannoor 2020). Tämän vuoksi sekä oppilaat että opettajat ovat joutuneet ottamaan käyttöön digitaaliset opetusvälineet aivan uudella tavalla. Helsingin ja Tampereen yliopistojen vuoden 2021 puolella julkaistussa väliraportissa kuitenkin arvioidaan etäopetuksen toteutuneen tilanteeseen nähden hyvin. Kuitenkin koulujen väliset erot ovat olleet suuret opetuksen järjestämisessä ja arvioinnissa (Ahtiainen ym. 2021.)

Oppilailta on vaadittu selkeästi uudenlaista itsesäätelyn taitoa siirryttäessä opiskelemaan koteihin, mikä osaltaan on väliraportin mukaan vaikuttanut oppilaiden oppimiseen. Hyvät itsesäätelytaidot todettiin olevan voimakkaasti

yhteydessä nimenomaan myönteisiin oppimistuloksiin etäopetuksessa. Tutkijaryhmä raportoi osan oppilaista oppineen jopa paremmin etäopetuksen aikana verrattuna normaalitilanteessa. Vuorovaikutusta tulisikin erityisesti tukea digitaalisten laitteiden välityksellä tapahtuvassa opetuksessa (Ahtiainen ym. 2021.) Etäopetus ei kuitenkaan voi kokonaan korvata lähiopetusta, sillä lähiopetuksessa saa yksilöllistä huomiota ja lähiopetuksessa on ainutlaatuinen mahdollisuus olla kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. (Thevannoor 2020.)

Etäopetus on kasvattanut myös entisestään kuilua oppimisen välillä erityisesti pieni- ja korkeatuloisten perheiden keskuudessa (Andrew 2020; Kasturkar & Gawai 2020, 1). Kuilua on kasvattanut esimerkiksi kotiin kannettavien laitteiden saatavuusongelmat kouluilla ja kotona (Ahtiainen ym. 2021). Lisäksi on huomattu, että perheiden sosioekonomisella taustalla on merkitystä kotona oppimisen kannalta. Parempituloisten perheiden lapsilla on enemmän opiskeluun käytettävää aikaa sekä enemmän saatavilla olevaa apua koulutehtävien tekemiseen. Huono-osaisempien perheiden vanhemmat joutuvat käymään fyysisesti töissä sekä tekemään pidempää päivää, eivätkä näin ollen voi olla lastensa apuna. Lisäksi parempituloiset perheet voivat helpommin hankkia lapselleen lisäopetusta suoraan kotiin palkkaamalla esimerkiksi kotiopettajan. (Andrew 2020.)

TUTKIMUKSEN KYSYMYS JA TARKOITUS

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia viidennen ja kuudennen luokan oppilaiden kokemuksia koronapandemiasta. Tämä tutkimus tuotti merkityksellistä tietoa oppilaiden omakohtaisista kokemuksista. Näin ollen kasvatusalan ammattilaiset voivat ymmärtää oppilaita paremmin poikkeuksellisina aikoina.

Tutkimuskysymys oli seuraava:

Minkälaisia kokemuksia viides- ja kuudesluokkalaisilla oppilailla oli koronapandemiasta kodin ja koulun kontekstissa?

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Lähestymistapa

Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista menetelmää, koska tarkoituksena oli ymmärtää koronapandemiaa oppilaiden kokemana kokonaisvaltaisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Kokemusten tutkimiseen valikoitui fenomenologinen tieteenfilosofinen suuntaus, jossa keskitytään kuvaamaan ihmisten kokemuksia sekä tapaa ajatella ja toimia maailmassa (Patton 2002, 107; Syrjälä 2018). Fenomenologisessa tieteen suuntauksessa tärkeää on havainnoida yksilöitä rehellisesti oman elämänsä ja kokemustensa reflektioijina. (Huhtinen & Tuominen 2020). Huomioitavaa on, että kokemukset ovat hyvin aikasidonnaisia, joten niiden kautta voidaan saada tarkempaa tietoa tietyn ajankohdan ilmiöistä, muusta koetusta tapahtumasta tai asiasta (Syrjälä 2018).

Niin globaalit kuin suomalaisen yhteiskunnan muutokset välittyvät yhä suuremmin lasten elämään ja kokemuksiin (Alanen ym., 2009, 7). Näitä lasten elämässä ja kokemuksissa tapahtuneita muutoksia voidaan tarkastella lapsuudentutkimuksen kautta. Lapsuudentutkimus on monitieteinen tutkimusalue, jonka pyrkimyksenä on ymmärtää lapsia yhteiskuntien ja yhteisöjen jäseninä sekä ymmärtää lapsuus osana yhteiskuntaa (Alanen 2009, 9). Lapsuudentutkimuksen yleisenä periaatteena on pidetty lapsen osallisuutta yhteiskunnassa. Lapset tuottavat ja luovat tietoa ja kokemuksia heidän lapsuutensa kautta. Lasten kokemukset antavat näin ollen uutta tietoa myös aikuisia yhteiskunnan jäseniä koskevista tapahtumista. Lapsuudentutkimus tuottaa siis paljon uutta tietoa lapsuudesta, mikä haastaa tarkastelemaan ja arvioimaan myös julkisten kasvatusinstituutioiden, kuten koulun, toimintaa. (Alanen 2009, 25; Karila 2009, 249.)

Laineen mukaan (2018) ihminen syntyy suhteessa häntä ympäröivään maailmaan. Näin ollen lapsetkin muokkautuvat kuvastamaan aikaa ja kulttuuria, jonka kehyksessä he kasvavat. Kokemukset syntyvät, kun yksilöt luovat merkityksiä heitä ympäröivästä maailmasta ja sen tapahtumista. Laine (2018) kuvaa

tätä sanalla intentionaalisuus. Kaikki koettu merkitsee yksilöille jotakin. Kokeusten kautta yksilö rakentaa samalla maailmankuvaansa ja minuuttaan. (Laine 2018; Syrjälä 2018.)

Maailmankuvan ja minuuden rakentamisen kautta ihminen pystyy muodostamaan suhteita tapahtuviin asioihin. Jokaisella ihmisellä on erilainen perspektiivi elämään, vaikka elämmekin samassa maailmassa. Jokaisen ihmisen perspektiivi rakentuu elämänhistorian aikana. Perspektiivi koostuu aiemmista käsityksistä, kokemuksista, arvoista ja tuntemisen tavoista. Näiden tietojen pohjalta ihminen voi kokea ja tulkita kokemuksia sekä rakentaa laajempaa käsitystä maailmasta. (Laine 2018.)

Fenomenologiselle ajattelulle on tyypillistä, että merkitykset muodostetaan yksilöä ympäröivän yhteisön kautta (Laine 2018). Kokemukset ovat siis yhteisöllisesti jaettuja, vaikka niiden merkitykset ovatkin yksilöllisiä (Moilanen & Rähä 2018). Vaikka kokemukset nähdäänkin usein yksittäistapauksina, Tökkärin (2018) mukaan yksittäisistä kokemuksista voidaan tehdä yleiseen tietoon hyväksyttäviä johtopäätöksiä silloin, kun tutkittavien taustat ovat tarpeeksi samankaltaiset. Tässä tutkimuksessa tutkimuksen kohteena olevia oppilaita yhdistävä tekijä on koronapandemia sekä koululaisuus.

3.2 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseen osallistui yhteensä 36 oppilasta eräästä keskisuomalaisesta koulusta. Heistä 19 oli viidennellä luokalla ja 17 oli kuudennella luokalla. Oppilaat tuottivat vapaamuotoiset kirjoitelmat koronapandemia kokemuksistaan. Kerätessä kirjallista materiaalia, kuten tässä tapauksessa kirjoitelmia, on oletettava, että kirjoittajat osaavat ilmaista itseään kirjallisesti. Kirjoittajan ikä ja kirjalliset taidot ovat siis tärkeässä osassa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 72.) Vaatimuksena tutkimukseen osallistumiseen olivat yleisesti hyvät kirjoitus- ja näppäintaidot, sillä tutkimuksen aineisto kerättiin suoraan sähköiseen muotoon.

Tästä syystä tutkimukseemme valikoituivat nimenomaan viides- ja kuudesluokkalaiset oppilaat. Alakoulun vanhimmilla oppilailla voidaan olettaa kirjoitus- ja näppäintaitojen olevan kehittyneemmät kuin alakoulun vasta aloittaneilla oppilailla, sillä viides- ja kuudesluokkalaiset ovat päässeet harjoittelemaan niitä systemaattisemmin koulussa ollessaan. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 164.)

3.3 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineistonkeruu tapahtui syksyllä 2020. Kirjoitelmissa käsitellään kevätlukukaudella 2020 alkanutta koronapandemiaa aina syyslukukaudelle 2020 asti, jolloin aineisto kerättiin. Ennen kirjoitelmien tuottamista tutkimuksen tekijät lähettivät oppilaille ohjevideon, jossa heitä pyydettiin kirjoittamaan yksi teksti otsikolla Koronapandemia minun elämässäni. Ohjevideossa oppilaille kerrottiin tutkimuksen tarkoitus sekä annettiin lyhyt edellä kuvattu toimintaohje. Toimintaohjeessa ei annettu oppilaille esimerkkikysymyksiä, joihin oppilaat olisivat voineet vastata. Näin tutkijat halusivat varmistaa, että oppilaat voivat kirjoittaa aiheesta vapaasti eivätkä näin ollen tutkijat johdattele oppilaiden ajatuksia.

Oppilaat tuottivat kirjoitelmat suoraan heidän sähköposteihinsa käytännön syistä: vallitsevan koronapandemian takia emme saaneet lupaa koululta mennä luokkaan itse keräämään aineistoa. Viidennen luokan oppilaat lähettivät kirjoitelmansa toiselle tutkimuksen tekijälle ja kuudennen luokan oppilaat toiselle. Kirjoitelmat koottiin alkuperäisessä muodossaan yhteen sähköiseen tiedostoon. Oppilaiden kirjoitelmien pituus oli keskimäärin noin viidestä virkkeestä yhteen sivuun. Yhteensä oppilaat tuottivat käsiteltävää aineistoa noin 14 sivua. Oppilaiden vastaukset anonymisoitiin, mikä tarkoittaa kaikkien suorien ja epäsuorien tunnisteiden, kuten oppilaiden nimien, poistamista vastauksien yhteydestä (Kuula 2011). Lopuksi alkuperäiset sähköpostit tuhottiin.

3.4 Aineiston analyysi

Aineisto analysoitiin käyttämällä laadullista sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysin kautta tutkittava ilmiö tuottaa kuvauksen tiivistetysti ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysi toimii tässä tutkimuksessa siksi, että tämän analyysitavan kautta voi analysoida kirjalliseen muotoon tuotettuja dokumentteja, esimerkiksi päiväkirjoja, joten oppilaiden tuottamat henkilökohtaiset kirjoitelmat sopivat tähän aineiston analyysiin. Dokumenttien kautta etsitään tekstien merkityksiä induktiivisesti eli yksittäisestä havainnosta tehdään yleisiä päätelmiä. (Alasuutari 2011; Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Ennen varsinaista sisällönanalyysia aineiston on rajattava huolella ja varsinaisen tutkimusongelman tuotava näkyviin aineistosta. Aineiston analysointia varten aineisto on koodattava sisällön selkeyttämiseksi. Oppilaiden kirjoitelmiin liitettiin koodit, jotka toimivat tekstin kuvailun välineenä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Koodit rakennettiin sen mukaan, missä järjestyksessä kirjoitelmat olivat tallennettu. Esimerkiksi koodi O24 tarkoitti kirjoitelmaa, jonka 24. oppilas on kirjoittanut.

Tyypillisiä piirteitä laadulliselle sisällönanalyysille ovat tyypittely, teemoittelu ja luokittelu (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tässä tutkimuksessa käytimme tyypittelyä sekä teemoittelua. Tyypittelyn kautta aineistosta luodaan yleisempiä tyyppisiä, jotka kuvaavat koko aineistoa laajemmin (Eskola & Suoranta 1998). Muodostimme aineistosta kolme tyyppiä, jotka nimesimme seuraavasti: positiivisesti kokijat, negatiivisesti kokijat ja neutraalisti kokijat.

Tyypittelyä seurasi aineiston teemoittelu. Eskolan ja Suorannan (1988) mukaan teemoittelulla tutkimusaineistosta voidaan nostaa tutkimuksen kannalta olennaisia teemoja, jotka auttavat aineiston jäsentämisessä. Teemoittelulla voidaan siis yleisesti tuoda vastauksia johonkin käytännön ongelmaan tai ilmiöön. (Eskola & Suoranta 1998.) Pystyimme nostamaan aineistosta neljä teemaa: etäkoulu, koulun muuttuneet käytänteet, koronan vastaiset toimet Suomessa ja harrastukset. Näihin teemoihin liitettiin myös monipuolisesti tunteita. Teemat sekä niihin liitetty tunteet ovat kuvattuna liitteessä 1.

Teemoittelulla aineistosta voidaan irrottaa tutkimusongelmaa valaisevia sitaatteja, jotka yleensä toimivat aineistoa kuvailevina esimerkkeinä. Tästä syystä sitaateista ei vielä tässä vaiheessa saa kattavaa tai syvällistä tulkintaa itse tutkitavasta ongelmasta (Eskola & Suoranta 1998.) Aineiston sitaateista voidaan kuitenkin jäsenellä tiivistettyjä kertomuksia, joista kokemukset tulevat esiin. (Eskola & Suoranta 1998; Laine 2018) Sitaatit ovat olennainen osa kirjoitelmissa ilmenneiden kokemusten havainnollistamisessa.

3.5 Eettiset ratkaisut

Tutkimusetiikka ohjaa tutkijoiden toimintaa tutkimuksen suorittamisessa. Tutkimus on prosessi, jossa on pohdittava, mihin eettisiin ratkaisuihin, arvoihin ja velvollisuuksiin tutkijat ovat sitoutuneet (Kuula 2015). Tutkimusetiikan normeilla pyritään tuottamaan avointa ja luotettavaa tietoa noudattaen tieteellisen tutkimuksen menetelmiä (Kuula 2015.) Tutkijoina olemme noudattaneet hyvää tieteellistä käytäntöä, johon tutkimuksen uskottavuus perustuu. Tutkimuksemme kulmakiviä ovat olleet rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus – koko tutkimusprosessin ajan. Myös muun tiedeyhteisön huomioiminen ja kunnioittaminen on otettu huomioon noudattamalla asianmukaisia viittaamiskäytänteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Myös tutkimustulosten oikeellisuutta on oltava mahdollista tarkastella kriittisesti tiedeyhteisön sisällä. Tiedon oikeellisuuteen liittyy oleellisesti aineisto ja sen käsittely prosessin aikana. Aineisto tulee kerätä ja käsitellä suojaten tutkimukseen osallistuvien oikeuksia, turvallisuutta ja identiteettiä. Lisäksi aineisto tulee arkistoida oikein (Kuula 2015; Tuomi & Sarajärvi 2018.) Näin toimimalla voidaan varmistua siitä, että tietoa on käsitelty oikein.

Tutkimuksemme aineisto kerättiin sähköisesti suoraan oppilailta. Oppilaat lähettivät kirjoitelmat omista sähköposteistaan tutkimuksen tekijöille. Oppilaiden anonymiteetin varmistamiseksi kirjoitelmat siirrettiin suojattuun Word-dokumenttiin ja kaikki tunnistettavat tiedot, kuten oppilaiden nimet, poistettiin kir-

joitelmista. Lopuksi alkuperäiset oppilaiden lähettämät sähköpostit tuhoettiin. Tiedon oikeellisuus on otettu tutkimuksemme huomioon tutkimusprosessin ajan.

Ihmistieteissä yksilön itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa (Kuula 2015). Tutkimukseen osallistuminen perustui näin ollen vapaaehtoisuuteen, mikä on eettisen tutkimuksen peruslähtökohta (Eskola & Suoranta 1998). Tutkimukseen osallistuvia myös informoitiin siitä, että tutkimuksen pystyi keskeyttämään milloin tahansa. Tutkimukseen osallistujilta pyydettiin kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumiseen. Koska tutkittavat olivat alaikäisiä, lupa tutkimukseen osallistumisesta lähetettiin heidän huoltajilleen (Kuula 2015).

Huoltajille lähetettiin selvitys tutkimuksen luonteesta, tavoitteesta, kestosta ja tarkoituksesta. Näiden tietojen pohjalta he saivat valita, antavatko he huollettavansa osallistua tutkimukseen. Tutkimuslupa lähetettiin suomeksi ja englanniksi, sillä osa oppilaiden vanhemmista osasivat heikosti suomen kieltä tai ei juuri ollenkaan. Näin varmistettiin, että huoltajat ovat päteviä antamaan suostumuksensa (Kuula 2015.)

Tutkijan on vältettävä aiheuttamasta tutkimukseen osallistuvilla henkistä tai fyysistä kärsimystä, kuten liiallista stressiä tai arkaluontoisiin asioihin liiallista takertumista. Aiheiden arkaluontoisuus ei kuitenkaan saa olla este tutkimukseen osallistumiselle. Tutkittavien on pystyttävä rehellisesti ja avoimesti kertomaan itseään koskevista asioista tutkimusta varten ilman, että he kokevat sen epämiellyttävänä. (Kuula 2015.) Tämä on pyritty varmistamaan yksinkertaisella tehtävän annolla, jolloin vastaaja itse on pystynyt miettimään, miten henkilökohtaisia asioita hän haluaa kirjoitelmassaan tuoda esille.

4 TULOKSET

Tutkimuksen tulokset osiossa käsittelemme ensimmäiseksi oppilaiden positiivisia kokemuksia koronapandemiasta. Tämän jälkeen tarkastelemme oppilaiden negatiivisia kokemuksia ja viimeiseksi tarkasteluun otettiin oppilaiden neutraalit kokemukset koronapandemiasta. Jokaisen osion yhteydessä käsitellään lisäksi oppilaiden nimeämiä tunnekokemuksia koronapandemiasta.

Koronapandemiaan liittyvät tunnekokemukset käsittelivät samoja teemoja, joita oppilaat muutenkin liittivät koronapandemiaan. Vastauksista oli selvästi huomattavissa, että kaikkiin kokemuksiin liitettiin jokin tunne. Yleisesti oppilaat liittivät koronapandemiaan enemmän negatiivisia tunteita kuin positiivisia tai neutraaleja.

4.1 Positiiviset kokemukset koronapandemiasta

Oppilaiden tuottamista teksteistä oli löydettävissä positiivisia kokemuksia liittyen koronapandemiaan. Positiiviset kokemukset liittyivät koronapandemian tuomiin muutoksiin oppilaiden arjessa niin kotona kuin koulussa. Muutokset koskivat muun muassa etäkoulua (N=13) ja koulun muuttuneita käytänteitä (N=4) sekä koronapandemiasta aiheutuneita rajoituksia (N=10). Harrastuksista puolestaan ei ollut yhtäkään positiivisista mainintaa.

Etäkoulu sai eniten positiivisia mainintoja oppilaiden teksteissä, yhteensä 13 mainintaa. Etäkoulun maininnoista kuusi liittyi nimenomaan etäopetuksen tehtäviin. Positiiviset etäkoulumaininnat liittyivät siihen, että etäkoulu oli yleisesti kivaa ja mukavaa. Etäkoulussa tehtävät pystyttiin tekemään nopeammin itsenäisesti kuin koulussa opettajajohtoisesti, mikä johti vuorostaan siihen, että oppilaiden vapaa-ajan määrä luultavasti myös lisääntyi.

Koronan takia menimme Maaliskuussa koulun kanssa etäkouluun, etäkoulu oli minun mielestä kivaa. (O26)

Koulun etäkoulu oli ihan kivaa. Kun on Korona niin ainaskin kerkee olla enemmän kotona perheen kanssa ja tehdä kotona jotain. (O7)

Etäkoulun ansiosta päiviin jäi enemmän puuhattavaa. (O12)

Teimme etäkoulussa koulutehtäviä etänä ja se oli mielestäni ihan kivaa, koska sain tehtyä koulutehtävät paljon nopeammin. (O22)

Oppilaat kirjoittivat myös etäopetuksen hyödyistä, jotka liittyivät kolmessa tekstissä nimenomaan siihen, että ei tarvinnut mennä lähiopetukseen koululle (N=3). Etäopetus tarjosi siis uudenlaisen mahdollisuuden oppilaiden arkirutiineihin. Oppilaat kokivat positiiviseksi sen, että heidän ei tarvinnut käyttää aikaa koulumatkaan, oman ulkonäön miettimiseen eikä muiden näkemiseen.

Kävimme koulua myös etänä joka oli omasta mielestä kivaa. Kun ei tarvinnut pyöräillä kouluun. (O34)

Etäkoulussa oli hyvät ja huonot puolet, hyvät olivat, että tehtävät sai tehdä omaan tahtiin ja ei tarvinnut miettiä niin paljoa miltä näyttää. (O15)

Tykkäsin etäkoulusta. Ei tartenut nähdä ketään. (O36)

Etäkoulun yhtenä hyötynä olivat myös koulun tarjoamat tietokoneet opiskeluun (N=2). Etäopetus jouduttiin järjestämään sähköisten palveluiden kautta, ja oppilaille tuli olla mahdollisuus osallistua opetukseen. Eräissä tekstissä oppilas kuvailee lähiopetuksen viimeistä päivää, jolloin he ovat saaneet ottaa tietokoneet koulusta kotiin.

Kun koulu päivä tuli päätökseen lähdimme yhdessä innokaina kotiin olimme nimittäin saaneet koululta läppärit lainaan kun kotona ei ollut toimivaa (O19)

Oppilaiden teksteissä kirjoitettiin myös etäopetuksen aikana tarjotuista ruokakasseista (N=2). Oppilaille tarjottiin kotiin haettavaksi ruokakassia, sillä oppilaille ei ollut mahdollisuutta mennä kouluun syömään. Näin varmistettiin, että oppilaille on mahdollisuus saada ravinteikasta ruokaa myös kotioloissa. Etäkoulun huonoksi puoleksi laskettiin, että ei ollut kouluruokaa, mutta positiiviseksi koettiin kuitenkin koulun tarjoama ruokakassi. Kuitenkaan kaikki eivät ottaneet ruokakassia vastaan.

Huonot olivat ei kouluruokaa (paitsi etäkoulun alussa tuli joku kassi mistä tuli juusto, leipää, mandariineja, voi ja jne.) (O15)

Ainii sit joillekin jaettiin etäkoulun aikana ruokakasseja! Me ei ottettu niitä kosk meillä on aika varakas perhe nii ei tarvita! (O18)

Myös koulujen käytänteet ovat muuttuneet koronapandemian aikana. Oppilaiden teksteistä nousee ilmi käytänteitä, joita on ollut etäopetuksen jälkeisenä aikana aineiston keruupäivään saakka. Yhtenä muuttuneena käytänteenä nousee esiin vuorokoulu (N=2). Kevään etäopetusjaksosta siirryttiin vuorokouluun, jolloin luokka-asteet kävivät koulussa hieman eri aikoihin, ja myös eri luokissa kuin tavallisesti.

Kun olimme olleet jonkin aikaa etäkoulussa siirryimme vuorokouluun, se oli hauskaa, koska olimme eri luokassa kuin yleensä ja retkeilimme usein. (O20)

Emme edes päässeet omaan luokkaan jouduimme menemään toiseen kerrokseen. Mutta hauskaa siellä oli että meillä oli taukoja joilla sai Rengas tuoleilla luisua käytävää pitkin. (O34)

Vuorokoulu koettiin myös erilaiseksi, mutta tässä tapauksessa erityisesti hauskaksi ajaksi. Vuorokoulun käytänteet ovat osin jääneet koulujen lähiopetukseen ja oppilaita pyritään edelleen pitämään hieman erillään toisista. Tämä käy ilmi esimerkiksi siitä, että myös ulkona noudatetaan rajoituksia. Oppilaiden kontakteja on pyritty minimoimaan koko koulupäivän ajan.

Mutta se hyvä puoli on, että koulussa on tietty alue missä pitää olla, kun jalkapallokenttä olisi koko ajan varattu. (O7)

Koronan vastaiset toimet saivat myös positiivisia merkintöjä oppilaiden teksteissä (N=10). Koronan vastaisilla toimilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa kaikkia niitä tapoja, joilla koronapandemiaa pyritään ehkäisemään. Näitä tapoja on esimerkiksi maskien ja desinfiointiaineen käyttö, käsihygieniasta sekä turvaväleistä huolehtiminen ja suositukset kontaktien sekä liikkumisen vähentämisestä.

Positiiviset maininnat oppilaiden teksteissä koskivat muun muassa maskin käyttöä (N=2). Ennen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen uutta suositusta, maskia ei ole tarvinnut pitää, jos on ollut alle 15-vuotias. Aineiston keruun jälkeen suositus on kuitenkin muuttunut niin, että kaikille yli 12-vuotiaille suositellaan maskin käyttöä (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2021). Maskin käyttö nähtiin kuitenkin tarpeellisena toimenpiteenä koronapandemiaa vastaan, ja siksi maskin käyttö nähdään enemmän positiivisena toimenpiteenä oppilaiden kirjoituksissa. Lisäksi yksi oppilas mainitsee tekstissään käsien pesun muodostuneen hänelle positiiviseksi tavaksi.

Minun ei tarvitse kuitenkaan käyttää maskia, koska olen alle 15. (O21)

Maskin käyttö tuntuu inhottavalta mutta ymmärrän sen idean ja siksi käytän niitä. (O27)

Ekaks oli outoa pestä aina käsiä, mutta nyt se ei tunnu enään niin oudolle. Joskus en ees huomaa että pesin kädet ja jos mä en pese käsiä niin musta aina tuntuu, että minun kädet on tosi likaisia. (O9)

Liikkumisen rajoittaminen nähtiin myös yhden oppilaan tekstissä positiivisena asiana (N=1). Liikkumisen rajoituksilla tarkoitamme tässä hallituksen suositusta pysyä kotona ja välttää kontakteja muihin ihmisiin, esimerkiksi välttämällä turhaa matkustelua ja julkisilla paikoilla liikkumista (Valtioneuvosto 2020). Tästä esimerkistä käy ilmi, että rajoituksilla on ollut paljonkin vaikutusta oppilaan elämään, mutta se nähdään nimenomaan hyvänä asiana koronapandemian ehkäisyssä. Oppilas on ymmärtänyt syyt, miksi näin tulee toimia ja hän ajattelee toimien olevan luultavasti erittäin tarpeellisia.

Korona aikana moni asia muuttui: tuli etäkoulu, uimahallit yms suljettiin kaikki oli vain kotona ja varmaan hyvä niin. (O10)

Vaikka liikkumista koronapandemian aikana on rajoitettu ja suositeltu vähentämään, niin yhdestä oppilaan tekstistä näkyi kotimaan matkailun lisääntyminen. Kotimaan matkailun lisääntyminen saattoi olla seurausta siitä, kun ulkomaille ei voitukaan lähteä koronapandemian vuoksi. Toisen oppilaan tekstissä matkustuskieltoon ei kuitenkaan suhtauduta kovin raskaasti, sillä tiedetään, että tulevaisuudessa on aikaa taas matkustella.

Emme voineet matkustaa ulkomaille, mutta Suomen sisällä se kyllä onnistui. (O22)

– – kesällä ei voinut matkustaa ulkomaille, mutta ei se haittaa. Kaikki harrastukseni jatkuvat taas ja makustella ehtii sitten myöhemmin. (O20)

Teksteistä on myös nähtävissä kesän rauhoittunut koronapandemiatilanne. Kesällä rajoituksia pystyttiin hieman lieventämään. Koronapandemia ei myöskään ollut niin runsaasti esillä kuin keväällä. Myös oppilaat ovat tiedostaneet tämän kesäloman aikana.

Sitten alkoi kesäloma ja kaikki elivät suht normaalia elämää ainakin tuntui siltä tai totta kai kaikki varmasti piti huolta turvaväleistä ja muusta mutta muuten aika normaalia. (O10)

- - kunnes kesäloma alkoi korona ei vaikuttanut minun kesälomaan edes paljoa kävin kaverinimökillä ja olin kavereitten kanssa PALJON - - (O19)

Lisääntyneen vapaa-ajan ja muun tekemisen puutteesta oppilaiden teksteissä mainitaan ulkoilun lisääntyminen (N=4). Neljä oppilasta mainitsee ulkoilleensa paljon. Se on ollut yksi keino nähdä kavereita ja kuluttaa aikaa.

Kävin paljon ulkona. (O5)

Pelasin joka päivä minimissään 7 tuntia koska ei ollut muuta tekemistä. Kävin kyllä pikkuveljen kanssa ulkona joka päivä. (O24)

- - Se oli mukavaa olla omassa pimeässä huoneessa, minä vain makasin päivät pitkät ja kuuntelin lo-fi:a (btw lo-fi on tosi chilli musiikki tyyli). aika skippi sain tabletin ja piirsin sillä koko ajan,piirän edelleen - - (O8)

Oppilaiden teksteistä ei löytynyt yhtään positiivista mainintaa harrastuksista koronapandemian aikana. Kaikki vastaajat kokivat harrastustoiminnan muutokset joko negatiivisesti tai sitten vain kuvailivat tapahtumia harrastusten osalta neutraalisti. Oppilaiden negatiivisia mainintoja kuvataan tarkemmin luvussa 5.2 ja neutraaleja mainintoja kuvataan tarkemmin luvussa 5.3.

4.2 Negatiiviset kokemukset koronapandemiasta

Oppilaiden teksteistä löytyi myös negatiivisia kokemuksia liittyen koronapandemiaan. Asiat, jotka toiset oppilaat kokivat positiivisiksi, saattoivat saada hyvinkin negatiivisen sävyn toisten oppilaiden teksteissä. Negatiiviset kokemukset koronapandemiasta liittyivät muun muassa koronan vastaisiin toimiin, etäkouluun ja koulun uusiin sääntöihin. Koronarajoitukset saivat eniten eli yhteensä 36 negatiivista merkintää oppilaiden teksteissä. Näistä 26 mainintaa koski nimenomaan liikkumisen rajoittamista sekä kontaktien vähentämistä ja loput 10 mainintaa liittyivät turvaväleihin, maskeihin sekä käsihygieniaan.

Koronapandemian aikana kansalaisten liikkumista rajoitettiin muun muassa siten, että ulkomaille ei voinut lähteä (Valtioneuvosto 2020). Tämä vaikutti monien perheiden matkustussuunnitelmiin, koska matkoja peruttiin tai siirrettiin tulevaisuuteen. Liikkumista suositeltiin myös välttämään Suomen sisällä ja tekemään esimerkiksi vain välttämättömiä käyntejä ruokakauppoihin.

Meidän olis pitäny mennä kanarian saarille mut ei sitte päästykään! (O18)

Korona kuitenkin pilasi suunnitelmat ja ei saanut oikeastaan liikkua missään esim kaupungilla. (O12)

Kontakteja suositeltiin myös välttämään koronapandemian aikana. Koronapandemia tilanne on tuonut lasten elämään muutoksia, joita ei ole ennen jouduttu kokemaan. Muutokset ovatkin aiheuttaneet monenlaisia tunteita. Oppilaiden teksteistä on havaittavissa selkeästi se, että kontaktien vähentäminen ei ole ollut mielekästä eikä toivottavaa (N=26).

Karanteenin alusta lähtien näytti siltä, että olisin vankilassa. En voinut mennä ulos leikkimään ystävien kanssa -- (O14)

Minua ärsytti se, että kaverit eivät päässyt meille kylään tai yökylään. Minä nimittäin oisin halunnut, että meille olisi tullut kavereita kylään tai yökylään. (O23)

Myös muut koronarajoitukset ovat aiheuttaneet oppilaissa negatiivisia kokemuksia. Käsienvpesu on yksi tärkeimmistä tavoista välttää tarttuvia viruksia (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021), joten käsihygieniasta huolehtiminen näkyy myös oppilaiden tuottamissa teksteissä. Erityisesti oppilaat ovat ottaneet esille käsienvpesun ja siitä aiheutuneet iho-ongelmat, kuten käsien kuivumisen (N=7).

Käsienvpesu on kaikkein ärsyttävintä. Kädet kuivuu eikä voi koskea mihinkään, kun se tuntuu inhottavalle käsissä. (O1)

-- Mun kädet alko kuivuu eikä se ollu hauskaa piti rasvaa käsii kokoaja! (O18)

Kun korona-aika alkoi, minua rupesi turhauttaa koko touhu. Koko ajan piti pestä käsiä ja olla varuillaan. (O27)

Koronapandemian aikana myös harrastustoimintaa rajoitettiin osana hallituksen koronan vastaista strategiaa (Valtioneuvosto 2020). Harrastusten loppuminen näkyy myös vahvasti oppilaiden teksteissä negatiivisena kokemuksena. Maininnoista neljä kokee koronapandemian vaikuttaneen negatiivisesti omaan harrastustoimintaan, vaikka ne oli joissakin tapauksessa järjestetty etänä. Yhdessä tekstissä mainitaan harrastustoiminnan loppumisen seurauksena tylsyyden lisääntyminen.

-- kyllä tämä alkaa ärsyttää. Koulussa ollaan mutta on tiukat rajoitukset. Ei tiedä milloin on harrastuksia ja milloin ei. (O36)

Korona-aikana minun kaikki joukkuevoimistelutreenit pidettiin etänä. Minulla oli harkat 4:jä kertaa viikossa Teamssin kautta ja oheiset sen perään. Se oli tylsää, kun ei nähnyt joukkuekavereita kahteen kuukauteen. (O15)

Vastaavasti myös etäkoulu on aiheuttanut negatiivisia kokemuksia oppilaille (N=12). Yleisesti etäkoulu koettiin epämiellyttävänä kokemuksena ja se on lisäksi herättänyt oppilaissa vahvoja tunnereaktioita. Oppilaiden teksteistä käy myös ilmi, että osa heistä olisi mieluummin lähiopetuksessa kuin etäopetuksessa. Etäkoulu on koettu myös rankaksi, sillä monet asiat muuttuivat etäopetuksen aikana.

Etäkoulu oli ihan hirveää ja järkyttävää. -- Hirveintä oli kun ei voinut nähdä kavereita joka päivä, vaikka en tykkää koulusta oli etäkoulu vielä hirveämpää. (O6)

Minä en tykännyt etäkoulusta olisin mieluummin koululla. (O10)

-- ärsyttää, jos etäkoulu tulee takaisin.on tiukkaa rajoituksia mitkä ärsyttää -- (O16)

Teksteistä oli löydettävissä negatiivisia mainintoja etäkouluun liittyvistä asioista, kuten työmäärästä sekä tehtävien vaikeudesta, tapaamisista etäkoulun aikana, avun saamisen heikkoudesta sekä koulupäivien pituudesta. Näistä eniten on tullut mainintoja työmäärän lisääntymisestä (N=7).

Etäkoulu alkoi 18.3.2020. Meillä oli kolme kertaa viikossa meet tapaaminen. Minusta etäkoulu oli aika tylsää, koska minusta tuntui, että oli paljon enemmän tehtäviä. Minulla kesti noin 2-3h. (O21)

-- en tykännyt tehtävä paljoudesta. (O36)

Myös kävin paljon lenkillä ja ulkona ja tehtäviä oli paljon. (O28)

Sen lisäksi, että tehtäviä tuntui olevan enemmän, tehtävät koettiin myös osittain vaikeimmiksi. Avun saaminen ei myöskään ole ollut itsestäänselvyys oppilaille. Opettaja ei ole välttämättä ollut auttamassa koko aikaa tehtävien kanssa ja jos oppilaan kotona ei ole ollut ketään keneltä pyytää apua, on oppilas saattanut jäädä ajoittain ilman apua. Jotkut oppilasta saivat kuitenkin apua koulutehtäviin kotiin jääneiltä vanhemmilta tai sisaruksilta.

Kun jäätin etä kouluun tuntui että tulen hulluksi koulutehtäviä oli vaikea tehdä ja oli koajan tylsää -- (O29)

Etäkoulun alku tuntui kivalta ja siistiltä, mutta ei se sitä ollut. Osa tehtävistä ja projekteista tuntui todella vaikealta, se minua turhautti. (O27)

-- avun saamisessa saattoi kestää pitkään. -- kotona oli kuitenkin minun isosisko joka oli keväällä kasi luokalla, isovelji joka oli lukion ensimmäisellä luokalla ja isä sain heiltä tarvittaessa apua. (O15)

Etäkoulun aikana järjestetyt tapaamiset koko luokan kesken ovat myös aiheuttaneet negatiivisia kokemuksia (N=2). Tapaamiset järjestettiin Google Meet -ympäristössä ja jostain syystä ne eivät ole olleet kaikille mieluisia. Oppilaat eivät kuitenkaan kuvaile tuntemuksiaan tarkemmin teksteissään.

Etäkoulussa piti mennä meet kokouksiin ja se oli tyhmää. (O30)

Eniten vihasin meettejä luokan kanssa. (O34)

Etäopiskelun vuoksi oppilaat joutuivat viettämään aikaa tietokoneella tavallista enemmän (N=2). Yhdestä oppilaan tekstistä on havaittavissa, että opiskelua kotona ei ole koettu kovin mielekkääksi, sillä koko päivän on saattanut joutua viettämään tietokoneen äärellä. Myös koulupäivät on koettu tavallista pidemmiksi.

Nykyään en ehkä haluaisi etäkoulua, koska saattaisin joutua istumaan koko päivän tietokoneella. (O3)

-- minulla yksi koulupäivä kesti jopa 7 tunti ja joskus enemmän -- (O19)

Etäkoulun aikana tarjotut ruokakassit ovat herättäneet myöskin negatiivisia kokemuksia (N=1). Negatiiviset kokemukset liittyvät pettymykseen ruokakassin sisällöstä. Sisältö ei ole miellyttänyt kyseistä oppilasta ja ruokakassien sisältö on eronnut siitä, mitä muut ovat saaneet.

Suunillen puolella välissä etäkoulua saimme hakea ruokakassit joka oli aika iso pettymys kun kuulin että muut sai suklaa muroja mandariineja jne. itse sain vaan margariiniä, kurkkua, omenoita, kanamunia ja päärynöitä. (O19)

Koulun muuttuneet käytänteet herättivät oppilaissa useanlaisia negatiivisia kokemuksia. Negatiivisessa merkityksessä tulee myös esille etäopetuksen jälkeinen toiminta eli vuorokoulu (N=2). Vuorokoulun alkaessa oppilaiden koulupäivät muuttivat muotoaan. Muuttuneet arkirutiinit aiheuttivat oppilaissa erilaisia tunteita. Kuitenkaan vuorokoulua ei ole kestänyt kovin kauaa ennen kesäloman alkua.

Sitten alkoi vuoro koulu meillä oli kouluu 11-4! Se oli tylsää kun ei saanu olla yksin kotona. (O17)

- - kun etäkoulu loppui pääsimme kahdeksi viikoksi vuoro kouluun eli että olimme koulussa 11-16 se rasitti mutta onneksi kesti vaan kaksi viikoa kunnes kesäloma alkoi (O19)

Oppilaiden palattua takaisin tavalliseen lähiopetukseen koulun uudet säännöt ja muutokset aiheuttivat oppilaissa ajatuksia. Eniten mainintoja sai sääntö, jonka mukaan koulun ruokalassa ei saa puhua muiden oppilaiden kanssa. Lisäksi ruokaa ei saanut itse ottaa, mikä ärsytti erästä oppilasta. Myös luokkien erilliset välituntialueet koettiin negatiivisesti. Koulussa pyrittiin myös rajoittamaan oppilaiden keskeisiä kontakteja, mikä herätti oppilaissa harmistumista. Yhdessä (N=1) maininnassa koettiin koulun toiminta jopa ristiriitaiseksi.

Tällä hetkellä korona tartunnat ovat taas nousussa, mutta koulussa korona rajoitukset eivät toteudu yhtä hyvin kuin harrastus paikoilla. Koulussa ruokalassa emme saa puhua tai edes kuiskia, mutta silti tulee ryhmä projekteja ja muita juttuja missä ollaan lähikontaktissa muiden oppilaiden kanssa. (O35)

se oli ärsyttävää kun opettajat antoivat ruokaa eikä saanut ottaa itse, ne antoivat liian vähän ruokaa vaikka pyysi paljon. (O24)

ruokalassa ei myöskään saa puhua joka on harmi, koska haluaisin jutella kavereiden kanssa ruokalassa. (O20)

Tutkimustuloksissa on nähtävissä myös väsymystä koronapandemian aiheuttamaan tilanteeseen. Koronapandemiasta on esimerkiksi uutisoitu tiheästi ja koronapandemian aiheuttamat muutokset ovat vaikuttaneet ihmisten jokapäiväiseen elämään. Oppilaiden kirjoitelmissa on siis nähtävissä myös väsyneisyyttä tähän tilanteeseen, nimenomaan tunnekokemusten kautta. Koronaa kuvataan muutamassa tekstissä (N=2) sanalla klisee, jonka voidaan nähdä tarkoittavan kulunutta sanontaa tai ilmaisua.

4.3 Neutraalit kokemukset

Neutraalit maininnat oppilaiden teksteissä toistuvat vähiten (N=25). Neutraaleilla maininnoilla tarkoitamme tekstejä, jotka lähinnä kuvailivat ulkopäin asioiden kulkua ja tapahtumia koronapandemian aikana. Neutraaleihin mainintoihin ei liittynyt erityisiä tunnekokemuksia. Esimerkiksi etäkoulua kuvailtiin alla olevalla tavalla.

Koulu muuttui etäkouluksi ja harrastuksia peruttiin. (O35)

Suurin osa oppilaiden neutraaleista kokemuksista liittyi kuitenkin harrastuksiin (N=10). Teksteissä kuvailtiin, että harrastukset olivat loppuneet, joko heiltä itseltään tai yleisesti muilta, mutta siihen ei liittynyt vahvaa kokemusta.

Monien harrastus meni myös etäopiskeluun. (O26)

Korona vaikutti harrastukseeni siten, että harkat loppuivat ja pelit peruttiin. Jatkoimme kuitenkin periaatteessa treenaamista. (O21)

Harrastukset loppui, ja kuntosalit sekä kirjastot suljettiin. – – Lapset rupesivat leikkimään vanhanaikaiseen tapaan pihalla. (O27)

Oppilaat näkivät lisäksi selkeitä yhteyksiä koronarajoitusten ja harrastustoiminnan välillä. Teksteissä niihin ei kuitenkaan oteta kantaa, vaan todetaan asiat niin kuin ne ovat tapahtuneet.

– – Minä käyn harrastuksissa ihan normaalisti, mutta vetäjät käyttävät maskeja yleisurheilussa, mutta voimisteluvälmentajani ei käytä. Aina, kun tulen treeneihin tai, kun lähdän, niin aina pitää panna käsidesiä. (O3)

Tanssitunneilla pitää olla pukuhuoneessa maski päällä ja tanssisaleissa pitää olla noin 2 metrin etäisyys kaikkiin muihin ihmisiin. (O35)

Neutraaleissa maininnoissa raportoidaan myös koulun muutoksista, mutta jälleen eri sävyyn kuin positiivisissa ja negatiivisissa maininnoissa. Muutokset koulussa liittyvät uusiin sääntöihin (N=3), luokkatilan vaihtumiseen (N=2) ja etäkouluun palaamiseen (N=1).

Kun etäkoulu alkoi ei ollut mitään ihmeellisiä sääntöjä sitten koulussa piti pestä käsiä ja olla tietyillä alueilla välkällä ja ne samat säännöt ovat vieläkin. Kun tulen bussilla kouluun pitää olla maski päällä. (O2)

Meidän luokka vaihtui väliaikaisesti. Meidät siirrettiin tietokoneluokkaan. Ruokailimme liikuntasalissa ja opettajat antoivat meille ruokaa. (O21)

– – pääsimme taas lähiopetukseen noin toukokuun puolivälissä. Kävimme silloin vuoro koulua. (O22)

Neutraalit maininnat olivat aineistossa harvinaisia, mutta tulosten kannalta oleellisia. Neutraaleista maininnoista voidaan varovaisesti päätellä, että jotkut oppilaat eivät liittäneet koronapandemiaan erityisen vahvoja tunteita tai, että ko-

ronapandemia oli vain asia, joka heidän elämässään tapahtui. Tähän toki voi vaikuttaa myös kirjoittajan persoonallinen tyyli kertoa omista kokemuksistaan, joka itsessään saattaa jättää vahvatkin kokemukset huomiotta.

5 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia viides- ja kuudesluokkalaisten oppilaiden kokemuksia koronapandemiasta. Valitsimme tutkimusaiheen sen ajankohtaisuuden takia. Tutkimustulosten mukaan oppilaat liittivät positiivisia, negatiivisia ja neutraaleja kokemuksia koronapandemiaan. Kokemukset olivat jaettavissa neljään teemaan, jotka toistuivat oppilaiden tuottamissa kirjoitelmissa. Teemat olivat etäkoulu, koulun muuttuneet käytänteet, koronan vastaiset toimet Suomessa ja harrastukset. Kokemuksiin liitettiin myös runsaasti erilaisia tunteita.

5.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Oppilaat kuvasivat vastauksissaan koronakriisiä erityisesti yksilön tasolta. Vastauksissa korostuivat sekä sosiaalisen että tilallisen kriisin ulottuvuudet (muun muassa Panneer 2021 ja Oldani 2020). Sosiaalinen kriisin ulottuvuus näkyi kuvauksissa kertomuksina oppilaiden sosiaalisten suhteiden vähentymisenä ja tilallinen puolestaan kuvauksina pysyä kotona. Sosiaalisten kontaktien rajaaminen ja kotiin eristäytyminen ovat näkyvämpiä koronakriisin mukanaan tuomia rajoitteita, joten on ymmärrettävää, että juuri ne näkyvät selvimmän kirjoitelmissa ja näin ollen refleктоivat vahvasti oppilaiden kokemuksia koronakriisistä.

Kuvaukset sosiaalisuudesta koronakriisin aikana olivat osaltaan yllättäviä. Kaikki eivät kokeneet sosiaalisten suhteiden rajoittamista huonona asiana. Tampereen ja Helsingin yliopiston (2020) suorittaman kyselytutkimuksen mukaan oppilaiden yksinäisyyden tunteet lisääntyivät jonkin verran etäopetuksen aikana. Tässä kandidaatintutkielmassa ei kuitenkaan havaittu yksinäisyyden kokemuksia, vaan sosiaalisten suhteiden väheneminen koettiin jopa joissakin kirjoitelmissa myönteisenä asiana. Tämä huomio voi hyvinkin olla moniselitteinen eikä aineistosta voinut tehdä johtopäätöksiä siitä, miksi jotkut vastaajista kokivat sosiaalisten suhteiden vähenemisen juuri positiivisen asiana. Oleellista kuitenkin on, että vastauksista kävi ilmi, että sosiaalisia suhteita ylläpidettiin rajoitukset

huomioon ottaen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen löydettiin uusia tapoja, mikä voi osaltaan selittää yksinäisyyden kokemusten puuttumisen.

Tilallinen kriisin ulottuvuus näkyi oppilaiden vastauksissa vahvimmin. Opetuksen siirtyminen kotiympäristöön toistui vastauksissa useita kertoja. Kirjoitelmissa ei kuitenkaan otettu kantaa itse fyysisen opiskelutilan vaihtumiseen, vaan pikemminkin opetuksesta suoriutumiseen virtuaalisessa ympäristössä. Fyysisen tilan muutosta kommentoitiin kuitenkin sosiaalisen näkökulman kautta. Kirjoitelmien lopputuloksena oli, että opiskelu fyysisesti koulussa olisi parempi vaihtoehto, koska siellä voi tavata kavereita.

Koronapandemia osaltaan onnistui haastamaan ajatuksen kotona oppimisesta ja opiskelusta. Muun muassa Ahtiainen ym. (2021) toteaa ennakkotuloksissaan, että äkillinen siirtyminen itsenäisempään opiskeluun vaikuttaa oppimiseen negatiivisesti. Tutkielmamme aineisto ei kuitenkaan ota tähän kantaa. Jotkut oppilaat kuvaavat kokemustaan etäopiskelusta sen yleisen tuoman tunteena kautta. Oppilaiden kokemuksiin etäopiskelusta vaikutti nähtävästi tehtävien määrä ja laatu sekä se, minkälaista apua heille voitiin tehtäviin tarjota etäkoulupäivän aikana. Tässä näkyy tilallisen kriisin ulottuvuuden haaste, kun opettaja ei fyysisesti voi olla samassa tilassa oppilaiden kanssa koronakriisin aikana.

Yhteiskunnallinen taso koronakriisin tarkastelussa jää oppilaiden kirjoitelmissa vähäiseksi, vaikka kriisi koskeekin näin ollen koko yhteiskuntaa. Joissakin oppilaiden kirjoitelmista on havaittavissa yleinen ymmärrys siitä, miksi sääntöjä ja rajoituksia tarvitaan koko yhteiskunnan kannalta. Tämä voi osaltaan selittyä tutkimukseen osallistuvien oppilaiden iän kautta. Oppilaat ovat käyneet koulua useamman vuoden ennen koronakriisiä, joten heillä on käsitys niin kutsutusta "normaalitilasta". Lisäksi koronakriisi on ollut valtava puheenaihe ja siitä on varmasti keskusteltu myös kotona perheen kesken. Esimerkiksi eräs vastaajista mainitsi koronan olevan melkein ainoa puheenaihe uutisissa sekä myös lähipiirissä. Oppilaiden koronakriisi kokemuksissa oman lähipiirin turvallisuus ja välittömästi vastaajan omaa elämää koskevat asiat ovat erityisesti keskiössä.

Koronakriisin liitetyt kokemukset ovat suurelta osin hyvinkin tunnepitoisia. Oppilaiden kirjoitelmista nostetut kokemukset ovat suurelta osin positiivisesti tai negatiivisesti latautuneita. Koronapandemia ei näin ollen jää usein vain neutraaliksi kokemukseksi, vaan se todennäköisesti jää ihmisten mieleen jonkinlaisena sukupolvikokemuksena. Tutkimuksen tulokset huomioon ottaen koronapandemia koettiin kuitenkin pääasiassa negatiivisesti ja koronapandemia herätti oppilaisissa myös eniten negatiivisia tunnekokemuksia.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja yleistettävyys

Tutkimuksen eettisiin lähtökohtiin kuuluu sen luotettavuuden tarkastelu. Tutkijoiden on lisäksi esiteltävä mahdolliset perustelut sille, miksi pitävät tutkimusta luotettavana (Aaltio, Juuti & Puusa 2020). Tutkijoiden on tärkeää olla prosessissaan läpinäkyviä ja tuoda esille mahdollisia tutkimuksen tekoon liittyviä haasteita, jolloin myös mahdollisilta virheiltä voidaan välttyä. Luotettavuuden tarkastelulla tutkija myös arvioi mahdollisia motiiveja, jotka ovat saattaneet ohjailta tiedostamattomasti tutkimuksen suuntaa tai kulkua (Eskola & Suoranta 1998.) Tutkijan tulee selvittää itselleen, miksi on päätyntä tekemään juuri tämän tutkimuksen ja millaista tärkeää ja ajankohtaista tietoa se voi tuottaa (Tuomi ja Sarajärvi 2018).

Aineisto on kvalitatiiviselle tutkimukselle otollinen. Aaltion ym. (2020) mukaan aineiston koko on riittävä, kun saturaatio täyttyy eli kun vastauksissa alkaa toistumaan tarpeeksi usein samaa tarinaa. Alasuutarin (2011) mukaan ihanteellinen kvalitatiivinen aineisto mahdollistaa monenlaisen tarkastelun useasta näkökulmasta. Kvalitatiiviselle aineistolle tyypillistä on monitasoisuus ja kompleksisuus. Tehdyt tulkinnat ovat kuitenkin riippuvaisia tutkijan omista lähtökohdista ja tarkoituseristä. Se on tuotettu tutkimusta itseään varten, eikä näin ollen ole täysin autenttinen kuvaus tutkittavasta aiheesta (Alasuutari 2011.)

Aineiston tulkintaan liittyy haasteita, kuten tulkinnallisuutta. Laadullisessa tutkimuksessa uskottavuutta voidaan arvioida tehtyjen tulkintojen kautta vain,

jos niitä on halukas tulkitsemaan ja ymmärtämään sellaisinaan kuin ne ovat esitetty (Huhtinen & Tuominen 2020). Tutkijat joutuvat tekemään tulkintojen kannalta tiettyjä ratkaisuja, joka osoittaa kvalitatiivisen aineiston erikoisuuden määrälliseen tilastoaineistoon verrattuna. (Alasuutari 2011.)

Haasteita tutkimuksen yleistettävyyteen tuovat osaltaan myös itse tutkittavat kokemukset. Kokemuksia tutkittaessa tutkija joutuu tarkastelemaan yksilön subjektiivista maailmaa. Kokemukset muodostavat merkitysten verkon, jonka tulkitsemiseen vaaditaan tutkijalta tiettyä herkkyyttä havaita vivahteita (Moilanen & Rähkä 2018) Kokemukset ja niiden merkitykset on asetettava tiettyyn kulttuuriseen kontekstiin, jonka tarkastelu vaatii tietynlaista kulttuurista tietämystä.

Tutkijan tavoitteena on tuottaa uutta tietoa tiedeyhteisölle (Aaltio ym. 2020). Laadullinen tutkimuksen ajatellaan olevan oppimisprosessi tutkijan kannalta, jonka jälkeen tutkijan ymmärrys tutkittavasta aiheesta on lisääntynyt ja syventynyt (Kiviniemi 2018). Tämä on tärkeää muistaa, myös tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Vaikka koronapandemiasta ja siitä seuranneesta kriisistä on vielä vähän julkaistua tutkimustietoa, on tutkimuksemme tulokset yhdenmukaisia esimerkiksi Ahtiaisen ym. (2021) esittämien ensitulosten kanssa. Katsomme lisäksi tutkimuksemme tuottaneen uutta tietoa aineistomme täsmällisyyden kannalta. Koronapandemiaa on lähestytty tutkimuskentällä muun muassa koko Suomen laajuisesti, mutta yksittäisiin alakoulun oppilaisiin ja heidän kokemuksiinsa ei ole vielä kiinnitetty paljoa huomiota.

5.3 Jatkotutkimushaasteet

Tulevaisuudessa koronapandemiaa voitaisiin tutkia vielä tarkemmin tunnekokemusten kautta. Tässä tutkielmassa esitetyt tutkimuskysymykset tuottivat tietoa oppilaiden tunnekokemuksista, mutta kysymykset voisi jatkossa muotoilla vastaamaan vielä tarkemmin tunteiden merkitystä. Tärkeää olisi keskittyä siihen, miksi ja miten tällaisia tunteita syntyy ja mikä niiden merkitys on ihmisen elämässä. Tässäkin tutkielmassa on jo huomattu, että koronakriisi on aiheuttanut

jokaiselle oppilaalle erilaisia tunteita ja tunteiden kirjo on ollut runsas. Näin ollen voisi olla mielekästä keskittyä vain tunnekokemuksiin.

Tutkimustietoa tarvitaan vielä paljon yleisesti koronapandemiasta ja myös sen vaikutuksista oppimiseen sekä koulutukseen. Erityisen kiinnostavaa on, kuinka kriisinä koettu koronapandemia tulee näkymään myöhemmin nuorten elämässä. Varsinkin lasten ja nuorten maailmassa on jo tapahtunut paljon muutoksia ennen koronapandemian tuomaa kriisiä. Esimerkiksi ilmastonmuutos ja huoli maapallosta on ollut läsnä jo pitkään ennen koronapandemiaa. Kuitenkaan aikaisemmat huolet eivät ole poistuneet minnekään vaan huolien määrä tuntuu vain kasvavan uusien kriisien kautta. (Leikola 2020.) Näillä kaikilla jo tapahtuneilla kriiseillä tulee varmasti olemaan vaikutusta siihen, millaisessa maailmassa tulemme jatkossa elämään.

LÄHTEET

- Aaltio, I., Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.
- Ahtiainen, R., Asikainen, M. Heikonen, L., Hienonen, N., Hotulainen, R., Lindfors, P., Vainikainen, M. 2020. Koulunkäynti, opetus ja hyvinvointi kouluyhteisössä koronaepidemian aikana: Ensitulokset. Helsinki: Helsingin Yliopisto.
- Ahtiainen, R. Asikainen, M. Heikonen, L. Hienonen, N. Hotulainen, R. Lindfors, P. Vainikainen, M. 2021. Koulunkäynti, opetus ja hyvinvointi kouluyhteisössä koronaepidemian aikana: Tuloksia syksyn 2020 aineistokeruusta. Helsinki.
- Alanen, L. 2009. Johdatus lapsuudentutkimukseen. Teoksessa L. Alanen, K. Karila, P. Eerola Pennanen, M. Alasuutari, A. Lehtinen, A. Kuukka, ... L. Alanen. (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Vastapaino, 9-30
- Alasuutari, P. & Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Andrew, A., Cattan, S., Costa-Dias, M., Farquharson, C., Kraftman, L., Krutikova, S., Phimister, A. & Sevilla, A. 2020. Leaning During the Lockdown: Real-time Data on Children's Experiences During Home Learning. London: The Institute for Fiscal Studies
- Bai, S. & Repetti, R. L. 2018. Negative and Positive Emotion Responses to Daily School Problems: Links to Internalizing and Externalizing Symptoms. *Journal of abnormal child psychology*, 46(3), 423.
<https://doi.org/10.1007/s10802-017-0311-8>
- Calleja, M. & Kaila, L. 2020. Korona: Virus joka mullisti maailman. Helsinki: Oppian.
- Carsten Meiner & Kristin Veel. (2012). *The Cultural Life of Catastrophes and Crises*. De Gruyter.

- Damiani, V. B. 2011. *Crisis prevention and intervention in the classroom: What teachers should know* (2. painos). Rowman & Littlefield Publishers.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Huhtinen, A. & Tuominen, J. *Fenomenologia. Ihmisten kokemukset tutkimuksen kohteena*. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) 2020. *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus Oy, 286–298
- Karila, K. 2009. *Lapsuudentutkimus ja päiväkotien toiminta*. Teoksessa L. Alanen, K. Karila, P. Eerola-Pennanen, M. Alasuutari, A. Lehtinen, A. Kuukka, A., Vuorisalo, M., Pennanen, S., Rutanen, N., Raittila, R., Karila, K., Karila, K. & Alanen, L. (toim.), *Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta*. Vastapaino, 249–262
- Kasturkar, P. R. & Gawai, J. P. 2020. *Engaging School Going Children During COVID-19 Lockdown*. *Journal of clinical and diagnostic research*, 14(8), 01–03. doi:10.7860/JCDR/2020/44800.13952
- Keltner, D., Tracy, J. L., Sauter, D., & Cowen, A. 2019. *What basic emotion theory really says for the twenty-first century study of emotion*. *Journal of Nonverbal Behavior*, 43(2), 195–201. doi:http://dx.doi.org.ezproxy.jyu.fi/10.1007/s10919-019-00298-y
- Kuula, A. 2015. *Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Kiviniemi, K. 2018. *Laadullinen tutkimus prosessina*. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 62–72
- Laine, T. 2018. *Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma*. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS kustannus, 25–42

- Leikola, M. 2020. Maailma koronan jälkeen. Helsinki: Kunnallisalan kehittämissäätiö.
- Meiner, C. & Veel, K. 2012. The cultural life of catastrophes and crises. De Gruyter.
- Moilanen P. & Rähkä, P. 2018. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 43–61
- Oldani, A. 2020. The 'new' invisible Landscapes of Covid-19. Thesis, 9(2), 81-98.
- Oldstone, M. 2010. Viruses, Plagues And History. Revised and updated edition. Oxford University Press.
http://www.academia.dk/BiologiskAntropologi/Mikrobiologi/PDF/Viruses_Plagues_and_History.pdf Luettu: 9.4.2021
- Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus. Helsinki.
- Opetushallitus 2021. Perusopetuksen järjestäminen 1.1.2021 alkaen. Haettu osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-jarjestaminen-112021-alkaen> Luettu: 9.4.2021
- Opetus- ja kulttuuriministeriö & Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön suositus opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana.
<https://minedu.fi/documents/1410845/22330894/OKM+THL+suositus+-+opetus+ja+varhaiskasvatus+4.8.2020.pdf/3a12db76-92f3-2da4-5717-92e552ebe798/OKM+THL+suositus+-+opetus+ja+varhaiskasvatus+4.8.2020.pdf?t=1596550832873> Luettu: 9.4.2021
- Panneer, S., Kantamaneni, K., Pushparaj, R. R. B., Shekhar, S., Bhat, L., Rice, L. & . (2021). Multistakeholder Participation in Disaster Management – The

- Case of the COVID-19 Pandemic. *Healthcare*, 9(2), 203.
<https://doi.org/10.3390/healthcare9020203> Panneer, S. et al. 2021
- Pascal, C., Bertram, T., Cullinane, C. & Holt-White, E. 2020. Covid-19 Social Mobility Impact Brief #4: Early Years. London: Sutton Trust
- Patton, M. Q. 2002. *Qualitative research & evaluation methods* (3. painos). Sage.
https://www.researchgate.net/profile/Masoumeh_Bahman/post/What_Is_Qualitative_Research/attachment/59d6277279197b8077985b9d/AS%3A325803062644739%401454688912157/download/qualitative-research-evaluation-methods-by-michael-patton.pdf Luettu: 18.4.2021
- Poijula, S. 2016. *Lapsi ja kriisi: Selviytymisen tukeminen* (3. uudistettu painos.). Kirjapaja
- Pozas, M., Letzel, V. & Schneider, C. 'Homeschooling in times of corona': Exploring Mexican and German primary school students' and parents' chances and challenges during homeschooling. *European journal of special needs education*, ahead-of-print(ahead-of-print), 1-16. doi:10.1080/08856257.2021.1874152
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, 26.3.2021. Koronavirusepidemian vaiheet ja torjunta tasot 1-3. <https://stm.fi/koronavirusepidemian-tasot> Luettu: 7.4.2021
- Stöhr, K. 2014. Perspective: Ill prepared for a pandemic. *Nature*, 507(7490). <https://doi.org/10.1038/507S20a> Luettu: 12.4.2021
- Syrjälä, L. 2018. *Elämäkerrat ja tarinat tutkimuksessa*. Teoksessa Valli, R. & Aarnos, E. Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle (5., uudistettu painos.). Jyväskylä: PS Kustannus, 221-230
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. *Käsienpesu ja yskiminen*. 2021. Haettu osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/kasienpesu-ja-yskiminen> Luettu: 4.3.2021

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Haettu osoitteesta [https://thl.fi/fi/-/thl-paivitti maskisuositusta-maskin-kayttoa-suositellaan-jatkossa-yli-12-vuotiaille](https://thl.fi/fi/-/thl-paivitti-maskisuositusta-maskin-kayttoa-suositellaan-jatkossa-yli-12-vuotiaille) Luettu: 3.3.2021
- Thevannoor, R. 2020. Education in the time of Corona. *SCMS Journal of Indian Management*, 17(2),4.
- Tiirinki, H., Tynkkynen, L., Sovala, M., Atkins, S., Koivusalo, M., Rautiainen, P., Jormanainen, V. & Keskimäki, I. 2020. COVID-19 pandemic in Finland – Preliminary analysis on health system response and economic consequences. *Health policy and technology*, 9(4), 649-662. <https://doi.org/10.1016/j.hlpt.2020.08.005> Luettu: 9.5.2021
- Toikkanen, J. & Virtanen, I. 2018. Kokemuksen käsitteen ja käytön jäljillä. Teoksessa Toikkanen, J., Virtanen, I. A., Backman, J., Tuuri, K. & Peltola, H. (2018). *Kokemuksen tutkimus: VI, Kokemuksen käsite ja käyttö*. Lapland University Press, 7–24
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos)*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tökkäri, V. (2018) Fenomenologisen, hermeneuttis-fenomenologisen ja narratiivisen kokemuksentutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa Toikkanen, J., Virtanen, I. A., Backman, J., Tuuri, K. & Peltola, H. (2018). *Kokemuksen tutkimus: VI, Kokemuksen käsite ja käyttö*. Lapland University Press, 64–84
- Valtiovarainministeriö 2020. Valmiuslaki. <https://vm.fi/valmiuslaki>. Luettu: 28.1.2021
- Valtioneuvosto, 2020. Valtioneuvoston julkaisu, 2020:12. https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/21411573/VN_2020_12.pdf. Luettu: 05.03.2021
- Valtioneuvosto, 2021. Rajoitukset ja suositukset. https://valtioneuvosto.fi/tietoa/koronaviruksesta/rajoitukset-ja-suositukset?p_p_id=com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTA_NCE_U7K6MpQdvGVS&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode

=view&_com_life
ray_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_U7K
6MpQdvGVS_del
ta=10&p_r_p_resetCur=false&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_
AssetPublisherPortlet_INSTANCE_U7K6MpQdvGVS_cur=3 Luettu:
7.4.2021

Valmiuslaki 1552/29.12.2011, 3§: Poikkeusolojen

määritelmä. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552> Luettu:
7.4.2021

World Health Organization. 2020. WHO Director-General's opening remarks at
the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020. Haettu osoitteesta
<https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> Luettu: 9.2.2021

LIITTEET

Liite 1

	Etäkoulu	Koulun muuttuneet käytänteet	Koronan vastaiset toimet Suomessa	Harrastukset	Tunteet
Positiiviset kokijat	opiskelu etäkoulun aikana N=6 etäkoulun hyödyt: tietokoneet N=2 lyhyet koulumatkat N=3 ruokakassit N=2	välituntialueet N=1 luokkatilan muutos N=1 vuorokoulu N=2	liikkumisen rajoittaminen N=1 matkustaminen N=2 käsien pesu N=1 maskin käyttö N=2 ulkoilun määrän lisääntyminen N=4		ihan kivaa N=4 kivaa N=19 aika kivaa N=2 helppoa N=1 tuntui siistiltä N=1 mahtava N=1 rentoa N=2 hauskaa N=8
Negatiiviset kokijat	työmäärän lisääntyminen N=7 etätapaamiset N=2 tietokoneet N=2 ruokakassi N=1	erilliset välituntialueet N=1 ei saa puhua ruokalassa N=5 kontaktien vähentäminen koulussa N=2 koululuokan muutos N=1 ruokailun muutokset N= 1 vuorokoulu N=2	maskin käyttö N=1 käsihygienia N=7 turvavälit N=2 liikkumisen rajoittaminen ja kontaktien vähentäminen N=26	harrastusten loppuminen N=4 harrastukset järjestettiin etänä N=1	ärsyttävää N=11 hirveää N=1 raskasta N=1 tylsää N=7 vaikeaa N=5 turhauttaa N=2 viha N=1 outoa N=3 tyhmää N=1 rankkaa N=1 kyllästynyt N=1 tulen hulluksi N=1 olen vankilassa N=1 rasitti N=1 harmitti N=1 inhottavaa N=2 boring N=1 ei ollut hauskaa N=1 surullinen N=1 klisee N=2

Neutraalit kokijat	etäkouluun siirtyminen N=2 meet tapaukset N=3	luokkien omat välituntialueet N=2 luokka vaihtui toiseen tilaan N=2 vuorokoulu N=1	käsienpesu N=3 turvavälit N=2	harrastukset loppuivat joko itseltä tai muilta N=10	hassua N=1
---------------------------	--	--	----------------------------------	---	------------

Liite 2

Videon käsikirjoitus

- Tutkijat esittäytyvät
- Esitellään tutkimuksen aihe
- Tehtävänannon kertominen oppilaille (miten ja mihin kirjoitetaan)
- Ohjaaminen tehtävän lähettämiseen
- Kertaus tehtävästä
- Kiitokset ja videon päättäminen